

PAX

Vrede.
Wie
durft?

Vieren.

Vredesweek

Suggesties voor vieringen
in de Vredesweek van
21 t/m 29 september 2019

VREDE VERBINDT

OVER GRENZEN

Vredesweek'19
21 t/m 29 september

Leesrooster voor de Vredeszondagen

22 september

Amos 8, 4-7

Psalm 113: 1-2.4-8 (RK) ,

Psalm 138 (PKN)

Lucas 16, 1-17

1 Samuël 19,10-17

(oecumenisch alternatief)

29 september

Amos 6, 1-10

Psalm 146

Lucas 16,19-31

1 Samuël 21, 2-10(16)

(oecumenisch alternatief)

PAX Vieren is dit jaar met name vanuit Michaëlszondag- waarin (bescherm)engelen een speciale rol spelen- geschreven. Daarom zijn er in deze PAX Vieren geen toelichtende artikelen bij bovenstaande lezingen uit het oecumenisch leesrooster gemaakt.

Colofon

Redactie en advies: Hans-Peter Bartels, Johanneke Bosboom, Sjon Donkers, Godian Ejogu, Bram Grandia, Ingrid van Neer-Bruggink, Enis Odaci, Sandra Roza, Klaas Touwen, Ad Uijtewilligen en Jan Zwart.

Eindredactie: Edwin Ruigrok en Helma Maas-van der Vaart.

Fotografie en illustratie: o.a. PAX archief, UN Photo, Marjolein van Rotterdam, David Mayer, Eda Elif Tibet, Gabriela Hengeveld.

Illustratie cover: Len Munnik.

Vormgeving: Think Next Level

Drukwerk: MullerVisual

ISSN 1385-9668

St. Jacobsstraat 12,
3511 BS Utrecht
Postbus 19318,
3501 DH Utrecht
Tel: 030 - 233 33 46
info@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl
www.vredesweek.nl

PAX heeft het CBF-keurmerk, is ANBI erkend en ISO-gecertificeerd.

PAX Vieren is beschikbaar in gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de CBB, Christelijke Bibliotheek voor blinden en Slechtzienden. Wilt u een abonnement op dit tijdschrift in een aangepaste leesvorm of wilt u hierover meer informatie? Dan kunt u contact opnemen met de CBB, tel.nr. 0341 - 565499, e-mail: info@cbb.nl

Dag van alle engelen

Eén en dezelfde mens

De dag van Aartsengel Michaël en alle engelen is een katholiek én protestant datumfeest dat dit jaar op de tweede zondag van de Vredesweek valt. De liturgische kleur is wit. Eén van de lezingen is Genesis 28,10-17.

De rabbijnen vertellen dat Gods engelen van nature nieuwsgierig zijn. Zij hebben Jakob van verre zien aankomen en buigen zich nu over de slapende Jakob heen. Deze haveloze sterveling en zwerveling, ze zien hem scherp aan. Met dit beeld op het netvlies gegrift stijgen zij ten hemel, de ladder op. Daar in den hoge, in de weerglans van Gods troon, schittert een ander beeld, een spiegeling van diezelfde Jakob, nu echter niet in zijn misère maar in grandeur.

Vol ongeloof dalen de engelen weer af om beide beelden te vergelijken. Hier op aarde zien zij deze armzalige mens, de vluchteling. Boven echter zien zij, weerkaatst in de schittering van Gods troon, de koningszoon, de geliefde, de mens die Gods beloften draagt.

Is dit één en dezelfde mens? De engelen stijgen op en dalen af om opnieuw te kijken. Ze bukken bij Jakob neer, met ontferming bewogen om deze sjofele, haveloze, armzalige mens. Ze stijgen op en laten zich verblinden door die heerlijke schittering in Gods troon, waarin zij Jakob gewaar worden als bemind kind van God.

Ja, deze beelden van beneden en boven, van de aarde en van de hemel: het is één en dezelfde mens! En al Gods engelen juichen om de glorie die God verleent aan een armzalig mensenkind. ♦

Klaas Touwen is protestant predikant te Deil en Enspijk

Op www.vredesweek.nl is meer informatie te vinden over activiteiten in de Vredesweek. Via 'winkel & downloads' kun je collectefolders, de Vredeskrant en ander materiaal aanschaffen. Ook kun je verschillende onderdelen van dit magazine los downloaden op www.paxvoorvrede.nl/vieren.

Reacties ontvangen we graag via PAXmagazine@paxvoorvrede.nl.

Redactioneel

Over Grenzen

In de liturgie komen hemel en aarde samen. In de hemel zijn wellicht geen grenzen, maar hier op aarde struikelen we er continue over. De ervaring in het huidig tijdgewricht is vooral dat grenzen mensen tegenhouden en dat grenzen verdelen. Als we de hemel en de Eeuwige aanroepen dan is het vooral om ons mensen te verbinden, met God zelf, met anderen en in toenemende mate met de aarde en alle schepselen.

In de Vredesweek zijn er vaak veel initiatieven voor interreligieuze dialoog. We willen graag verbinding met mensen die om geloofsredenen buitengesloten worden. We vinden het interessant en verrijkend om de ander te ontmoeten. En we geloven dat die verbinding op zijn minst die hemelse vrede weerspiegelt.

In deze PAX Vieren trekken we de hemel niet met veel bravoure naar beneden. We zijn in het maken van deze PAX Vieren gegroeid in het besef dat we ook met mildheid naar elkaar en naar onszelf moeten kijken. We hebben op deze aarde grenzen nodig al is het maar om elkaar en onszelf te beschermen. Toch breekt in al onze verhalen iets van het hemels perspectief door. Het gaat dan steeds om dappere mannen en vrouwen die wij grensgangers noemen. Zij zoeken grenzen op, reiken de hand naar de ander of durven een eerste stap te zetten. Ze zijn als de engelen die de Jakobs ladder op en af gaan en leren hoe de ander in Gods ogen verschijnt. En we hebben die engelen en die grensgangers nodig als voorbeelden van hoop. Als je midden in een conflict zit of er net uit komt is iedere stap of zelfs de hoop dat je een stap zult gaan maken naar verzoening een gigantische overwinning.

In deze PAX Vieren willen we verhalen, gebeden en liederen aanreiken die in de Vredesweek gebruikt kunnen worden. Zoek de grenzen op en heb lief! ♦

Edwin Druigrok werkt bij PAX.

Fotograaf: UN Photo, Evan Schneider.

Gebed voorafgaand aan het gebed

Ik wil bereid zijn tot vergeven
Maar ik durf niet te vragen om de wil om te vergeven
Voor het geval dat jij het me aanbiedt
En ik er nog niet aan toe ben
Ik ben er nog niet aan toe om mijn hart te laten vermurwen
Ik ben er nog niet aan toe om weer kwetsbaar te zijn
Ik ben er nog niet aan toe om in de ogen van mijn kwelgeest
menselijkheid te ontwaren
Of om te zien dat degene die mij gekwetst heeft misschien
ook heeft gehuild
Ik ben nog niet klaar voor de reis
Ik heb nog geen interesse voor het pad
Ik ben pas bij het gebed vóór het gebed van vergeving
Vergun mij de wil om tot vergeving bereid te zijn
Vergun mij deze nog niet, maar spoedig

Ben ik zelfs maar in staat tot de woorden
Vergeef me?
Durf ik zelfs maar te kijken?
Durf ik het leed dat ik heb veroorzaakt te zien?
Ik kan alle gebroken stukjes van dat fragiele iets zien
Die ziel die probeert op te stijgen op de gebroken vleugels
van de hoop
Maar slechts vanuit mijn ooghoek
Ik ben er bang voor
En als ik bang ben om te kijken
Hoe kan ik dan niet bang zijn om te zeggen
Vergeef me?

Is er een plek waar wij elkaar kunnen ontmoeten?
Jij en ik
De plek in het midden
Het niemandsland
Waar we de grens overgaan
Waar jij gelijk hebt
En ik ook gelijk heb
En waar we beiden ongelijk hebben
en ons beiden onrecht is aangedaan
Kunnen we elkaar daar ontmoeten?
En op zoek gaan naar de plek waar het pad begint
Het pad dat eindigt wanneer we vergeven

Uit: Het boek van vergeving, p. 16-17
(Desmond en Mpho Tutu, 2014; Uitgeverij Het Spectrum)

Fotograaf: UN Photo/DB

Leestip

De weg van verzoening na een gewelddadig conflict is een pad vol vragen en struikelblokken. Zwarte Socrates. Gesprekken over recht, tijd en verzoening van Bert van Roermund, emeritus hoogleraar rechtsfilosofie en lid van Pax Christi Iedenraad. Uitgeverij Gompel & Svacina. ISBN 9789463710855

Toelichting bij het gebed

Zuid-Afrika sloeg na de vrijlating van Nelson Mandela in 1990 een weg van vergeving in. Langzamerhand werd het systeem van Apartheid losgelaten. Leaders als Mandela en Tutu beseften dat vergeving het enige alternatief was voor gewelddadige wraak op de onderdrukker. Desmond Tutu ging voorop in het geweldloze verzet tegen Apartheid. Met zijn dochter Mpho schreef hij 'Het boek van vergeving'. Het geeft inzicht in het proces van vergeving en het cruciale belang ervan voor onze geestelijke en lichamelijke gezondheid. In het boek is uiteengezet wat de vier stappen zijn van het pad van vergeving:

Stap 1: Het verhaal vertellen. Door het vertellen van het verhaal over de keer of keren dat je je gekwetst voelt, herkrijg je je waardigheid. Wanneer je je verhaal vertelt, er van leert hoe je de last van je lijden niet langer alleen te dragen.

Stap 2: De pijn benoemen. Wanneer je je verhaal eenmaal verteld hebt, moet je de pijn benoemen. Hiermee maak je een begin met het herstellen van wat er kapot is aan je. Het allerbelangrijkste is het delen van je verdriet, je pijn, jouw angst en je leed.

Stap 3: Vergeving schenken. Het zijn zulke simpele woorden – ik vergeef je – maar het is vaak zo moeilijk om ze uit te spreken en zelfs nog moeilijker om ze ook echt te menen. Misschien denk je dat je al hebt geaccepteerd wat er gebeurd is en dat je de persoon die jou kwaad heeft berokkend al vergeven hebt. Dat is prachtig. Veel mensen stappen met een grote sprong over hun lijden heen in hun zoektocht naar innerlijke vrede. Ze spreken vergevende woorden uit, maar de realiteit van de vergeving heeft zich nog niet geworteld in hun hart en hun leven. Vergeven is het enige dat de pijnlijke wonden en het schrijnende verlies kan hervormen naar vrijheid.

Stap 4: De relatie vernieuwen of loslaten. Vergeving schenken is niet het einde van het pad, omdat het schenken van vergeving niet het einde van het proces van heling is. We leven allemaal in een delicaat gemeenschapsweb. Zichtbaar en onzichtbaar. Steeds opnieuw raken de verbindingsdraden beschadigd en moeten ze gerepareerd worden. Wanneer je eenmaal hebt kunnen vergeven, is de laatste stap het ofwel vernieuwen ofwel loslaten van de relatie met degenen die je kwaad hebben gedaan. Het is niet alleen het loslaten van de relatie, maar ook het loslaten van je oude verhaal over de relatie. ♦

Jan Zwart, Apostolisch Genootschap

Jezus' uitnodigende blik

Wie zich de weg omhoog de 448 meter hoge Hülfensberg op waagt, wordt met meer beloond dan alleen het spectaculaire uitzicht over het Duitse Eichsfeld (Niedersachsen, Hessen en Thüringen). In het bedevaartskerkje op de berg hangt een kruis, dat - volgens een legende - in de elfde eeuw gemaakt zou zijn in het Heilig Land en later door een kruisridder over vele grenzen meegenomen zou zijn naar deze plek. Het hangt hier in ieder geval 'pas' sinds de veertiende eeuw.

We zien een gekruisigde Jezus. Hij is nog vastgenageld aan het kruis. Hij is echter niet dood! Hij is verzezen en gekroond tot koning. De rode achtergrond met sterren versterkt dit effect, net als de bruine lendendoek, die ook overladen is met sterren. We zien eigenlijk Goede Vrijdag en Pasen in één keer. Het kruis zelf is eenvoudig en speelt een bescheiden rol. Het gaat niet om het kruis. Het kruis was niet het einde, niet het doel. Het kruis is overwonnen.

Het meest bijzondere is echter dat Jezus zijn hoofd iets schuin naar voren buigt en zijn ogen geopend heeft, zodat hij de bezoeker aankijkt. Zijn blik heeft iets uitnodigends, iets geruststellends. Het is de blik van barmhartigheid. Hier kan en mag je alles vragen aan Jezus. Dat gebeurt dan ook: *Salve Crux Pretiosa!*, wat betekent 'Wees gegroet, kostbaar Kruis!'. De openingszin van het gebed dat je tot Jezus kan richten staat al voorgegeven. Jezus lijkt op het punt te staan de groet terug te brengen: "Wees gegroet, broeder!"

Op de grens tussen oost en west

Het 'Hülfenskreuz' leende zijn naam aan de berg: de Hülfensberg of Heilige-Verlosserberg. Hier stond lang geleden een heilige eik, die door Bonifatius werd omgehakt. Het werd een bedevaartsoord voor hem. Sinds het kruis er hangt, trok de kerk nog meer pelgrims. Er kwam een klooster. In 1933 werd er een ander kruis dat 's nachts licht geeft en van heinde en verre te zien is, op de berg geplaatst. Het werd een symbool van de onverzettelijkheid van het geloof. Na de Tweede Wereldoorlog en de deling van Duitsland lag de berg in de zogenoemde 'doodsstrook'. Niemand mocht er komen. Eén franciscaanse broeder bleef er echter, tegen de zin van de DDR-regering én zijn overste, toch wonen. Zo bleef de plek behouden. Sinds 1989 is de berg weer bereikbaar en is het vooral een plek waar de vrede en de Duitse eenheid worden gevierd. Sinds die tijd vinden er ook oecumenische bedevaarten plaats.

Hans-Peter Bartels is franciscaan en woont in het minderbroedersklooster te Megen. Hij is o.a. redacteur van een nieuwswebsite en verschillende (franciscaanse) magazines in Nederland en Vlaanderen.

Gastvrijheid

De blik van Jezus is ook ontwapenend. Hij lijkt dwars door je buitenkant - je identiteit - heen te kijken, recht je ziel in. Jezus wil je ontmoeten zoals je echt bent. Een bezoek aan dit kruis maakt dat je je gezien voelt. In een ontmoeting zijn ogen zo belangrijk. Je kunt ze lezen en aan hun stand kun je zien of de persoon die je ontmoet geïnteresseerd in je is of langs je heen kijkt, om te zien wie er na jou aankomt. Dat deze Jezus in jou als bezoeker geïnteresseerd is, dat is wel zeker. Je mag even te gast zijn bij Jezus. Hij is de gastvrijheid zelf. Het kruis geeft het gevoel dat Jezus op dit speciale moment even alleen aan jou denkt. Hij nodigt je uit met een vragend: "Zeg het maar, zuster..." of "Zeg het maar broeder, durf je verlangen te uitten; wat kan ik voor je doen?". Bidden voor dit kruis geeft hoop. God ziet en hoort mij en Hij is met mij bezig.

En toch... durven wij dat wel, zo in het aanschijn van Jezus te treden? Hem onder ogen komen? Gewoon zoals we zijn, met al onze goede en slechte eigenschappen? Zeker op het moment dat we weer geconfronteerd worden met dat wat Jezus voor ons allen heeft gedaan: lijden en sterven aan het kruis. En toch... als je er staat, voel je de serene blik die je rustig maakt, maar ook kracht, hoop en nieuwe energie geeft om, met Christus' steun, het leven weer even aan te kunnen. Het zijn van die schijnbare tegenstellingen die enkel bij Jezus voor kunnen komen. ♦

Gebeden voor de Vredesweek

Drempelgebed

Eeuwige God,

zie ons hier,
samen gekomen
in Uw Huis
om Uw aanwezigheid
te mogen ervaren
in de liederen die wij zingen
in de woorden die klinken
in de gebeden die opstijgen
in de stilte in deze ruimte en
in ons hart

Wees aanwezig
bidden wij U,
verbind U opnieuw met ons
als bondgenoten
op de weg van Uw Vrede

Spreek ons aan
in de bezielende kracht
van Uw Geest

Breng ons in beweging
naar onze naasten,
over alle grenzen heen

Moge het zo zijn

van een wereld
waar ieder mens
in Vrede mag leven

Wek Uw Verlangen in ons
Adem op in Uw Geest
Vernieuw Uw Verbond

Spreek ons aan
Maak ons onrustig
Doe ons opstaan

Maak ons tot grensgangers
als Jakob
die in engelen
uw aanwezigheid mocht ervaren
en grenzen durfde te verleggen

En als Jezus
die over en dwars door alle
grenzen heen
mensen wist aan te spreken
op hun mens-zijn
in taal die verbindt
in woorden die troosten
in gebaren die kracht geven

Goede God,
neem ons zo mee in Uw Woord

Moge het zo zijn

Daarom bidden wij: Laat uw mensen
niet los
Ga met hen mee
op hun levensweg
als Reisgenoot
die grenzen
doorbreekt

God van Liefde,

Geef vrede
aan al die mensen
die hun land moeten ontvluchten
vanwege onmenselijk geweld,
honger, armoede of natuurrampen
en steeds opnieuw oplopen
tegen grenzen
- ook de onze -
alsof dit niet Uw wereld is:
geschapen zonder grenzen

Laat ons daarom
- letterlijk en figuurlijk -
over grenzen heen
in alle verscheidenheid
het beeld voor ogen houden
van een veelkleurige,
bewoonbare aarde
waar plaats is voor alle volken
omdat wij allen Uw mensen zijn
die U kunnen herkennen
in het gezicht
van onze naaste

Daarom bidden wij: Laat uw mensen
niet los

Gebed bij de opening van de Schrift

God van Vrede,

naar Vrede verlangen wij
naar Vrede zoeken wij
naar Vrede tasten wij

Open ons hart
onze ogen
onze oren
nu wij Uw Woord openen

Dat altijd zo
weerbarstige Woord
dat ons telkens weer
wil wakker schudden
en wil meenemen
in Uw Visioen

Voorbeden

God van Vrede,

Wij weten van
onrecht en haat
uitbuiting en verkrachting
aanslagen en oorlogen
honger en armoede
ziekte en dood

Waar blijft dan Uw Rijk
van Vrede als zoveel mensen
leven in angst en onzekerheid
als zoveel mensen
geen hoop meer ervaren
op een goed leven in vrede
als uw Schepping zucht
onder uitbuiting?

Goede God,

Geef vrede
aan al uw mensen
die in onze samenleving
niet mee kunnen komen
door armoede of eenzaamheid
door werkdruk of ziekte

Laat ons mensen zijn
om hen heen
als bondgenoten
en stemversterkers
van Uw Stem
voor een menswaardig bestaan
voor allen
en leer ons telkens opnieuw

oog en oor te hebben
voor wat mensen kleineert

Wees ook met uw mensen
In onze kring en daarbuiten
als ziekte of dood hen treft
Wees ook hun geliefden nabij
en laat ons hen nabij zijn

Daarom bidden wij:
Laat uw mensen niet los

Goede God,

laat Uw Geest van Vrede waaien
tot in de verste uithoeken
van deze aarde

Beziel uw mensen
steeds opnieuw
om grenzen over te steken
grenzen te verleggen
grenzen te laten vervagen

Maak ruimte in ons hart
en ruimte in deze wereld

Dat vrede en recht
liefde en trouw
ons gedeeld verlangen mag zijn

Daarom bidden wij:
Laat ons niet los
Ga met ons mee
op onze levensweg
als Reisgenoot
die grenzen doorbreekt

Moge het zo zijn

Slotgebed

God van Vrede,

dat wij
als reisgenoten onderweg
naar het Land van Belofte
ons met U
en al die andere reisgenoten
verbonden mogen weten
in Uw grenzeloze Verlangen
naar Vrede

dat wij
als reisgenoten onderweg
naar het Rijk van Vrede
ons door alles heen
verbonden mogen weten
met al uw mensen
in Uw grenzeloze Bewogenheid
voor ieder mens

dat wij
als reisgenoten onderweg
naar het Messiaanse Rijk
er telkens opnieuw
durven zijn
voor elkaar
en ons verbonden mogen weten
met ieder
en alles wat ademt
op Uw lieve aarde

zo bidden wij
in Vredesnaam

Moge het zo zijn

Zegenbede

Op de weg van Vrede
mogen wij gaan

aangeraakt,
bemoedigd en
geïnspireerd
door het Woord van Vrede

Op de weg van Vrede
mogen wij gaan

om in het spoor
van Jezus Messias
over grenzen heen
te zoeken naar
wat ons mensen verbindt

Op die weg van Vrede
mogen wij gaan
als gezegende mensen

aan elkaar verbonden
om de ander
tot zegen te zijn

Zegene ons daartoe
de Eeuwige,
God van alle mensen,
in wie wij elkaar mogen zegenen
over alle grenzen heen:

Moge de Eeuwige ons zegenen,
behoeden en verbinden

moge de Eeuwige het Licht van zijn
gelaat
over ons laten schijnen
en ons haar Liefde geven

moge de Eeuwige zo altijd bij ons zijn
en ons met Vrede omgeven

(in de naam van de Vader,
de Zoon en de Heilige Geest)

Moge het zo zijn

Recitatie uit Zuid-Soedan

In Zuid-Soedan woont emeritus bisschop Paride Taban. Een oude bekende van PAX. Hij werkt al zijn hele leven aan vrede en kreeg vorig jaar de Four Freedoms Award voor zijn inspanningen op het gebied van de vrijheid van religie. Elke dag reciteert hij deze 28 woorden: "Liefde, plezier, vrede, geduld, medeleven, sympathie, vriendelijkheid, waarheid, nederigheid, armoede, vergeving, genade, vriendschap, vertrouwen, eenheid, zuiverheid, beleefdheid, zelfbeheersing, trouw, hoop, ik hou van je, ik mis je, dank je, ik vergeef, we vergeten, samen, ik ben fout, het spijt me."

Sjon Donkers is pastor in een PKN gemeente in Capelle a/d IJssel.

Interreligieuze dialoog in de Middeleeuwen reden tot dialoog nu

Franciscus en de sultan

De kruistochten uit de Middeleeuwen markeren een weinig tolerante periode in de Europese geschiedenis. Franciscaner broeder Hans-Peter Bartels duikt 800 jaar na dato in de geschiedenis van de interreligieuze dialoog.

In 1219 vertrekt Franciscus van Assisi, stichter van de Orde van de Minderbroeders, beter bekend als de franciscanen, vanuit Assisi in Italië naar de Egyptische stad Damietta. Ongewapend gaat hij tussen de linies van de Vijfde Kruistocht. Zijn broeders, die hij achterliet in Italië, maar ook de kardinalen, de paus en bovenal de kruisvaarders verklaren hem voor gek. Hij wil namelijk de sultan van Egypte ontmoeten. Bij Franciscus leeft namelijk een vurige hoop op een einde aan het vele geweld dat hij ziet. Hij hoopt op vrede. Het beeld van de sultan dat onder de Latijnse christenen bestond was dat van een bloeddorstig beest: iedere christen die hij tegenkomt zal hij meteen onthoofden. Franciscus gelooft dat dit niet waar kan zijn. Hij gaat meerdere grenzen over: landsgrenzen, kerkelijke grenzen en zijn persoonlijke grenzen. Hij gaat immers op naar 'de vijand' en op naar het onbekende.

Gesprekken over geloven, over God en over vrede

En inderdaad, eenmaal bij de sultan wordt Franciscus met alle hoffelijkheid van de islamitische gastvrijheid ontvangen. Hij ontmoet sultan Malek Al-Kamil. En dan blijkt dat beide mannen één grote droom delen: beiden willen niets liever dan vrede en een einde aan de kruistochten. Franciscus durft - tegen de kerkelijke voorschriften van die tijd - zich de gastvrijheid van de sultan te laten wel gevallen en durft echt gast te zijn. In de dagen erop hebben de sultan en Franciscus enkele goede en diepgaande gesprekken over geloven, over God en over vrede. Beide mannen leggen de heersende vooroordelen over christenen en moslims naast zich neer. Ze leggen een stukje van hun identiteit af om elkaar als mens tot mens te kunnen ontmoeten. Wanneer ze bij het uit elkaar gaan elk hun identiteit weer opnemen, blijkt deze voor beide veranderd.

Tip

Wie op zoek is naar een goed inhoudelijk gespreksonderwerp met moslims, kan de lofzang van Franciscus en de 99 schone Namen nemen en ze naast elkaar leggen: waarom klinken enkele van de Namen vreemd voor moslims, sommige vreemd voor christenen en welke voelen 'goed' voor allebei?

Oproep tot gebed

Bij Franciscus zien we dit doorwerken als hij, na bijna een jaar, weer terug is in Italië. Hij heeft zich laten inspireren door de islam. Hij schrijft een brief aan de stadsbestuurders waarin hij vraagt voortaan op te roepen tot het gebed. Dit heeft hij de muezins horen doen. Zijn oproep heeft resultaat: tot op de dag van vandaag luidden vele katholieke kerken het 'Angelus', het gebed dat terugdenkt aan de menswording van Christus, ons kenbaar gemaakt door de Engel van de Heer. Maar Franciscus schrijft meer. In Egypte heeft hij de islamitische 99 Schone Namen voor God leren kennen. Geïnspireerd schrijft hij zijn 'Lofzang op de Allerhoogste God'. Dit gebed bevat 33 Namen voor God. 33, naar de leeftijd waarop Jezus vermoedelijk aan het kruis stierf. De sultan blijft - ondanks tegenslagen en verliezen - geloven in zijn vredesideaal en doet een aantal vredesvoorstellen. Helaas worden deze telkens afgeslagen door de kruisvaarders.

Leestip

In 2019 verscheen een Nederlandse vertaling van het boek van Paul Moses getiteld 'Franciscus van Assisi ontmoet de Sultan - vredesmissie in oorlogstijd', Uitgeverij Berne Media, ISBN 9789089723253, kosten 24,90 euro.

Zoek contact

Nu 800 jaar later is de interreligieuze ontmoeting en dialoog tussen christenen en moslims actueler dan ooit. De gezamenlijke herinnering aan deze ontmoeting is een mooie aanleiding dit jaar extra te investeren in ontmoeting. Franciscus moest landsgrenzen, kerkelijke grenzen en persoonlijke grenzen over om de sultan te ontmoeten. Ga zelf ook eens je grens over en zoek contact met een moslim: je buurman/-vrouw, je collega of in de plaatselijke moskee - van mens tot mens.

Hans-Peter Bartels

LOFZANG OP DE ALLERHOOGSTE GOD

-Franciscus van Assisi

- 1 Gij zijt de heilige Heer, de enige God,
Gij die wonderbare dingen doet.
- 2 Gij zijt sterk,
Gij zijt groot,
Gij zijt de Allerhoogste,
Gij zijt de Almachtige,
Gij, heilige Vader, koning van hemel en aarde.
- 3 Gij zijt drieluldig en één, Heer, God van
de goden.
Gij zijt het goede, al het goede,
het hoogste goed,
Heer, levende en ware God.
- 4 Gij zijt liefde, genegenheid, (vgl. 1 Joh 4,16)
Gij zijt wijsheid,
Gij zijt nederigheid, (vgl. Mt 11,29)
Gij zijt geduld, (Ps 71,5)
Gij zijt veiligheid,
Gij zijt rust,
Gij zijt vreugde en blijdschap,
Gij zijt gerechtigheid en matigheid,
Gij zijt alles, onze rijkdom tot verzadigens toe.
- 5 Gij zijt schoonheid,
Gij zijt zachtmoedigheid, (vgl. Mt 21,5)
Gij zijt beschermers, (Ps 31,5)
Gij zijt behoeder en verdediger.
Gij zijt sterkte, (vgl. Ps 43,2)
Gij zijt toevlucht.
- 6 Gij zijt onze hoop,
Gij zijt ons geloof,
Gij zijt liefde,
Gij zijt heel onze zoetheid,
Gij zijt ons eeuwig leven,
de grote en bewonderenswaardige Heer,
de almachtige God,
de barmhartige Redder.

Kunstwerk gemaakt door Robert Lentz

Franciscus en de Groot-Imam anno 2019

Paus Franciscus en Ahmed Al-Tayyeb, de Groot-Imam van Al Azhar hebben elkaar begin 2019 in Abu Dhabi ontmoet. De een is een van de meest invloedrijke imams van de soennitische islam, de ander hoofd van de rooms-katholieke kerk. De uitkomst van de ontmoeting was een gezamenlijke verklaring 'Human fraternity' over broederschap, wereldvrede en samenleven. Zij vragen dit goed leesbare document 'over menselijk broederschap voor wereldvrede en samenleven' te bespreken in kerk en moskee.

Op www.paxvoorvrede.nl/vieren kun je de volledige tekst lezen. ♦

'Dit moet de poort

Jakob ziet naast de engelen en de ladder ook de HEER bij zich staan (Gen 28,13-15) die hem en zijn nakomelingen de belofte van het land geeft. Bram Grandia leest hier een zegen voor de volkeren (pag. 24-25).

DANIËL

In die tijd zal Michaël opstaan, de grote vorst, die de kinderen van je volk terzijde staat.

(Daniël 12,1)

STREEKGEBONDEN

In de Bijbel heeft ieder land streekgebonden engelen. Zo ziet Paulus in zijn droom de engel van Macedonië die hem smeekt: 'Steek over naar Macedonië om ons te helpen' (Handelingen 16,9). De grensganger stuit onderweg dus niet alleen op vijandige streken, gevaar, een gastvrij onthaal, vluchtroutes, mensensmokkelaars en prikkeldraad, hij moet ook steeds weer afscheid nemen van de 'goede machten' (Bonhoeffer) die hem tot nog toe hebben beschermd en zich toevertrouwen aan een nieuwe geestelijke werkelijkheid. Engelen zijn geen esoterische buitenissigheden, maar regio-politieke realiteiten.

Aartsvader Jakob vlucht voor zijn broer Esau. Hij legt zich 's avonds te rusten in het grensgebied, valt in slaap en ziet in zijn droom engelen opstijgen en neerdalen. De engelen die hem tot nog toe hadden begeleid, nemen afscheid, ze stijgen op. De engelen van het gebied aan de overkant dalen af om hem verder te vergezellen. Ze zijn de belichaming van wat de HEER hem heeft gezegd: dat de hemel hem niet heeft verstoten, dat God zelf met hem mee zal gaan. Je staat aan een grens, doorwaadt de grensrivier. Ondertussen is er omwille van jou druk grensverkeer tussen hemel en aarde. Engelen stijgen op, ze hebben hun taak volbracht. Een nieuwe ploeg daalt neer als even zovele zegenwensen in eigen persoon: de HEER zal bij u zijn. De HEER zal u bewaren.

Goddelijke aanraking en gevecht

Soms is zo'n engel aan de grensrivier niet de belichaming van goddelijke bewaring maar van levensgevaar. Als Jakob uiteindelijk terugkeert wordt hij aan de rivier de Jabbok overvallen door een engel die met hem vecht op leven en dood. Ze zijn aan elkaar gewaagd, tot Jakob in de ochtendschemering een ontknoping forceert: 'Ik laat u niet gaan tenzij u mij zegent' (Genesis 32,27). Een engel verzinnebeeldt een goddelijke aanraking, maar maak die niet te mooi. Jakob aan de Jabbok liep er mank van. Christus in Getsemane zweette bloed en tranen. Een goddelijke aanraking is geen streling maar een gevecht, een strijd die je hebt te voeren. Alleen wie de worsteling aangaat, komt in aanmerking voor de zegen.

HEMEL GEOPEND

Jezus zei: 'Je zult nog grotere dingen zien. Waarachtig, ik verzeker jullie, jullie zullen de hemel geopend zien, en de engelen van God zien omhooggaan en neerdalen naar de Mensenzoon.'

(Johannes 1,50-51)

De kunstenaar Paul Klee vreesde de nazis, hij stierf in 1940, dat hij in 1920 schilderde zette veel mensen aan het werk.

'Dit is zeker,' zei hij, 'op deze plaats is de Eerbieid vervulde hem. 'Wat een ontzagwekkend niets anders dan het huis van God, dit is

en gaan op en neer. God is intens nabij.

van de hemel zijn'

in 1940. Zijn beeld 'Angelus Novus', nieuwe engel, t denken.

e HEER aanwezig. Dat beseft ik niet.
wekkende plaats is dit,' zei hij, 'dit is
moet de poort van de hemel zijn!'

Iedereen heeft een beschermengel

Al deze verhalen kijken vanuit het binnenperspectief van de grensganger: hoe hij of zij de wereld ziet. Jezus echter, in de evangelietekst van deze zondag, brengt een buitenperspectief aan: hoe je naar de grensganger kijkt. De frames liggen al klaar: vluchteling, vreemdeling, opportunist, opgejaagd dier, profiteur, gelukzoeker, etc. Jezus zegt: 'Waak ervoor ook maar een van deze geringen te verachten. Want ik zeg jullie: hun engelen in de hemel aanschouwen onophoudelijk het gelaat van mijn hemelse Vader' (Matteüs 18,10). Het is de 'bewijstekst' voor het bestaan van 'beschermengelen'. Wat de tekst echter vooral wil zeggen is dat onze zienswijze – Jezus noemt het de blik van verachting – het meest wezenlijke van deze grensganger over het hoofd ziet: de engel die hem begeleidt, op wie voortdurend de afglans van Gods heerlijkheid rust. Met andere woorden: een vluchteling heb je snel tot object gemaakt van vooroordeel of liefdadigheid. Maar er leeft in hem een geheimenis – die beschermengel – waarmee hij altijd subject blijft, iemand die kijkt, niet met neergeslagen blik maar recht in het gezicht van God. Niet God in het algemeen, maar 'mijn hemelse Vader'. Dat is een relationele werkelijkheid die meekomt als deze 'geringen' in het geding zijn. Er is dan iemand die 'ik' zegt omdat het hem persoonlijk aangaat én zijn netwerk van verhoudingen: 'mijn hemelse Vader'. ♦

Rijkman Groeneweg

PSALM 103

De HEER – zijn troon staat vast in de hemel,
als koning heerst hij over alles.
Prijs de HEER, u die zijn boden bent,
sterke helden die doen wat hij zegt,
gehoorzaam aan het woord dat hij spreekt.
Prijs de HEER, hemelse machten,
dienaren die doen wat hem behaagt.
Prijs de HEER, al zijn schepselen,
prijs hem, overal in zijn rijk.
Prijs de HEER, mijn ziel.

(Psalm 103,19–22)

GEZEGEND EN MANK

Het gaat om één mens.
Eén en dezelfde mens
verschrikt voor de helft
en loopt mank, terwijl hij voor
de andere helft wordt
gezegend om zijn kracht te
kunnen ontplooiën...
Dat betekent dat in een
en dezelfde Jakob het
gezegend zijn en het mank
lopen zijn verenigd.
Hij is gezegend aan de kant
van degenen die goed leven,
hij loopt mank aan de kant van
degenen die slecht leven.
En tot op de dag van vandaag
heeft die ene mens die
twee kanten. Augustinus,
preek 5, 6–8 in Schatkamer
van het geloof

Grensgangers worstelen en
gaan de strijd aan.
Godian Ejiogu vecht met zijn
Afrikaanse en Europese
cultuur en is daarna nooit
meer dezelfde (pag. 16).
Natascha van Weezen vecht met
Jodenhaat en vindt het
gesprek met de ander
(pag. 26–27).
De Syrische muzikant Maisa
Alhafez brengt mensen
met verschillende geloven en
etnische afkomst bij elkaar
(pag. 22)

'Over de Grenzen'

Is er een plek, waar wij elkaar weer kunnen vinden?
Een plek voor jou en mij, daar ergens in het midden,
het niemandsland, hier ver vandaan,
waar wij de grenzen overgaan,
een plek met ruimte voor 't gelijk van jou en mij
en waar ik ongelijk heb, evengoed als jij,
met het onrecht dat ons allebei is aangedaan,
zijn we ieder nog in staat daarnaar op weg te gaan?
En te zoeken naar de plek waar het pad een aanvang vindt,
het pad dat eindigt waar vergeving begint.

Naar een fragment uit 'Gebed voorafgaand aan het gebed'; Het boek van vergeving, p. 16-17
(Desmond en Mpho Tutu, Uitgeverij Spectrum, 2014)

tekst: Hans Reinold, muziek: Raymond Stoop

© het Apostolisch Genootschap 2018

Over de grenzen

Koor & piano

muziek: Raymond Stoop
tekst: Hans Reinold

♩=120

The musical score is for a choir and piano. It is in 4/4 time with a tempo of 120 beats per minute. The key signature has one flat (B-flat). The score is divided into three systems. The first system (measures 1-4) shows the choir entering with the lyrics 'Is er een' and the piano accompaniment. The second system (measures 5-8) continues the choir's line with lyrics 'plek, waar wij el - kaar weer kun - nen vin - den? Een plek voor' and the piano accompaniment. The third system (measures 9-12) concludes the phrase with lyrics 'jou en mij, daar er - gens in het mid - den, het' and the piano accompaniment. Dynamics include piano (p) and forte (f). The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines.

Je kunt de volledige versie van het lied 'Over de Grenzen', downloaden op www.paxvoorvrede.nl/vieren.

Stappenplan voor bijeenkomsten met diverse levensbeschouwingen

Kleurrijk vieren

Een van de activiteiten in de Vredesweek is de bijeenkomst 'kleurrijk vieren', georganiseerd door het Platform Levensbeschouwing in Kleurrijk Fryslân. Het platform werd ooit opgericht omdat in buurland Duitsland huizen van Turkse gezinnen in brand werden gestoken.

Behalve demonstreren tégen racisme wilden mensen ook iets positiefs doen met elkaar: een beweging zijn van mens tot mens. In de verscheidenheid ligt veel kracht tot menswording verborgen. Het platform in Friesland noemt hun bijeenkomst bewust geen 'interreligieuze viering', maar 'kleurrijk vieren'. Levensbeschouwingen die geen religie zijn, zoals bijvoorbeeld de humanisten doen mee. Hoe doe je dat dan, samen vieren?

Stappenplan voor een bijeenkomst 'kleurrijk vieren':

- 1) Motivatie: waarom een gezamenlijke viering?
Iedereen vertelt over:
je eigen religieuze achtergrond;
hoe je het gebed beleeft;
waarom je contact wil met mensen die een andere religie hebben en hoe je die andere religie beleeft;
waarom je aan een gezamenlijke viering/bijeenkomst wil werken.
- 2) Drempels wegnemen: bespreek de vragen die veel worden gesteld.
Stel vragen, zoals:
kun je tot dezelfde God bidden?;
ben je bang dat je 'eigen godsdienst' vertroebelt of vermengt?
ben je bang dat de ander je wil 'beker'?
kun je bidden 'voor' in plaats van 'met' andere religies
zodat de ander tot het inzicht van de 'eigen' religie komt?
- 3) Kies een thema dat mensen herkennen en dat daardoor samenbindt.
Neem een onderwerp dat nu speelt en iets zegt over bijvoorbeeld samenwerking, vrede, openheid.
- 4) Kies teksten uit de heilige boeken en bespreek deze met elkaar. Bespreek met elkaar waarom je juist die tekst wil bespreken? Gebruik de uitleg ook later, bij de bijeenkomst.
- 5) Gebeden: schrijf teksten voor de gebeden vooraf op en laat ze aan elkaar lezen.
- 6) Bespreek de mogelijkheid om muziek en zang te gebruiken.
- 7) Bespreek de mogelijkheid om met attributen te werken. Bijv.: olielampjes en kaarsen, wierook.
- 8) Bespreek het gebruik van liturgische kleding en de manier waarop je dat toelicht tijdens de bijeenkomst.
- 9) Zegenwens
Spreek af hoe je elkaar ter afsluiting de vrede toewenst, en hoe je deze vredeswens aan elkaar doorgeeft. Een gebaar of symbolische handeling, bijvoorbeeld een lichtje doorgeven, versterkt de vredeswens.
- 10) Stel een 'programma' op.
Het Platform Levensbeschouwing Kleurrijk Fryslân gebruikt voor de bijeenkomsten de volgende opbouw:
 - Welkom door gastheer/gastvrouw
 - Welkom door organiserend comité
 - Muziek of zang
 - Begroetingen in verschillende talen, van de 'oudste' religie naar de 'jongste'.
 - Lezen uit de heilige boeken in verschillende talen plus uitleg
 - Muziek of zang
 - Gebeden in verschillende talen, in volgorde van 'jongste' naar 'oudste'.
 - Vredeswens en/of ritueel, eerst voorgangers onderling, daarna met alle aanwezigen. ♦

Sandra Roza is voorzitter Kleurrijk Fryslân

De grens over gaan is niet romantisch

Wie een televisieprogramma ziet als 'Grenzeloos verliefd' dat interculturele koppels een tijdje volgt, weet dat de grens oversteken lang niet altijd romantisch blijft. Menig stel worstelt met valse verwachtingen die hun relatie danig op de proef stellen. Theoloog Godian Ejiogu daagt ons uit wat het is om de grens over te gaan en schuwt niet zijn persoonlijke visie te geven. Wat blijkt is dat de grens overgaan soms pijnlijk is.

Ooit vroeg ik mijn publiek tijdens een lezing: "Wat zou u als Nederlandse kerkgemeenschap doen als er een Afrikaanse migrantenkerk met 400 leden voor de deur staat om uw kerkgebouw te gebruiken voor een dienst?" Er kwamen veel reacties los, zoals: "Zolang ze maar niet te veel lawaai maken", "Als ik maar niet hoeft te dansen", maar ook: "Daar verlang ik nu juist naar." Opeens viel de groep uiteen in twee kampen: mensen die zelf ooit een grens over waren gegaan en zij die dat niet deden. In de groep die migranten graag naar binnen wilden laten bleken opvallend veel oud-missionarissen en verpleegkundigen te zijn die in Afrika gewoond en gewerkt hadden. Ze kunnen niet wennen en voelen zich niet meer echt thuis in hun Nederlandse kerkdienst. Ik moest denken aan de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer. Hij verliet Duitsland en stuitte per toeval in Harlem in New York op een Afro-Amerikaanse kerkdienst. Zo werd hij geconfronteerd met het verschil in wat zijn Duitse theologie hem leerde over zwarte Amerikanen en wat hij zelf ervoer. Hij werd zich zeer bewust van zijn eigen cultuur en de vorming die hij had gekregen. Dat was een pijnlijke ontdekking. Hij begon theologie te bedrijven vanuit Afro-Amerikaans perspectief. Deze ervaring als grensganger inspireerde hem om terug te gaan naar Duitsland en om tegen Hitlers racistische leer te strijden. Terwijl andere Duitse geleerden het land ontvluchten, deed hij precies het tegenovergestelde. Op 9 april 1945 werd hij geëxecuteerd.

Geloof

Sinds mensenheugenis gaan mensen over grenzen heen. De Bijbel staat vol van deze verhalen. Wanneer het volk van God een grens overging lieten ze zich soms in met andere geloven. Soms bracht dit afgoderij met zich mee. De gevolgen voor hen die wel zich vermengden met het andere volk en hen die dat niet deden, waren vaak pijnlijk. Ieder betaalde zijn prijs voor de eigen keuze. Jezus Christus die in Bethlehem geboren werd en in Egypte opgroeide, werd voor sommige van zijn landgenoten een vreemde vogel in zijn geloof, verkondiging en handelen. Hij dacht meer inclusief dan gebruikelijk. De twee werelden van de hemel en de aarde werd in Hem verenigd.

Eerder dit jaar werd oud-PVV'er en Tweede Kamerlid Joram van Klaveren, die zeven jaar keiharde islamkritiek bedreef, zelf moslim. Hij was de grens overgestoken om de islam te onderzoeken en hij stuitte op het geloof. Grensgangers betalen daar een prijs voor. Je blijft niet dezelfde als je werkelijk op de ander stuit. Soms ontdek je jezelf in die ander. Ik ben de ander en de ander is mij.

Innerlijke strijd

Toen ik zelf de grens overging naar de Nederlandse cultuur en spiritualiteit kwam ik in gevecht met mijn Afrikaanse cultuur en spiritualiteit. Het leek alsof beiden niet samen in mijn lijf en geest konden bestaan. Er moest een overwinnaar zijn. Deze innerlijke strijd is heilig en transformerend. Het is heilig, omdat het mij bevrijdt van onwetendheid, begrenzing en mij de ander openbaart. Ik mag bij de ander naar binnen gaan. Het is transformerend, omdat ik niet meer dezelfde blijf. Ik word meer en ben rijker in alle opzichten. De strijd ging erom om beiden een plaats te geven, zodat ik recht doe aan wat mij gevormd heeft. Het is niet de makkelijkste strijd die ik ken. Ik heb deze strijd bewust doorleefd en ik heb geleerd zorgvuldig om te gaan met de invloed ervan. Dit proces van internaliseren is belangrijk om de harmonie in mezelf te hervinden. Ik raakte mezelf niet kwijt.

Het is een risicovol proces als je weinig rekening houdt met het gevolg. Want een grens over gaan is niet romantisch. Dit doe je niet argeloos. Het is een stap die je zorgvuldig ondergaat. Waar ik me aan vast hou en wat ik anderen meegeef is dit: Als God mens is geworden en als God van de hemel naar de aarde is gekomen, mag ik het ook aandurven om de grens over te gaan. ♦

Godian Ejiogu is theoloog, schrijver en geestelijk begeleider. Vanuit zijn organisatie Peace Servant adviseert hij over diversiteit en gemeenschapsofbouw. Hij geeft trainingen in inclusief denken, coaching en counseling bij persoonlijke transformatie. Hij schreef het boek *Mijn Droom*: op zoek naar een rechtvaardige en vreedzame samenleving.

Persoonlijke spirituele ontwikkeling

Hoe ver gaat gastvrijheid?

Als wij over grenzen gaan worden wij vreemden in het huis van een ander. En andersom. Over grenzen gaan heeft te maken met gast en gastgever zijn. Gastvrijheid is een belangrijk thema in de Bijbel en zo ook in de Augustijnse spiritualiteit.

De Noord-Afrikaanse kerkvader Augustinus vertelt in zijn 'Bekentenissen' zijn persoonlijke worsteling en bekering. De God die hij ontmoet, heeft mensen ten diepste lief. 'Ieder van ons verwacht Christus te ontmoeten in de hemel, maar heb aandacht voor Christus die op straat voor uw deur ligt, heb aandacht voor Christus die honger heeft en kou lijdt, die in nood verkeert en vreemdeling is.' Wie zijn onze gasten en hoe zijn wij gastvrij? Hoe ver gaat gastvrijheid?

Dilemma

Volgens Immanuel Kant (1724-1804) bestaat er universele gastvrijheid. Niemand kan het aardoppervlak bezitten, niemand heeft meer recht dan een ander om op een bepaalde plaats te zijn. Dat universele recht beperkt zich tot een bezoekrecht, dat weliswaar iedereen toekomt, maar onderworpen is aan de staatssoevereiniteit die de grenzen bepaalt van de gastvrijheid. Hiermee wordt het dilemma zichtbaar tussen de 'Wet van een onvoorwaardelijke plicht tot gastvrijheid' en de 'Voorwaardelijke wetten van het recht op gastvrijheid'.

Kerkasiel

Uit de soms weken lang ronddobberende vluchtelingen wordt het dilemma ook nu zichtbaar. En wat te denken van de discussie rondom het kerkasiel? Ook Augustinus worstelt er mee. In preek 357 maakt hij duidelijk, als je samen de vrede deelt, dit geen afbreuk doet aan jouw bezit. Immateriële zaken kun je gemakkelijk delen, maar bij concreet bezit ligt het anders. Je kunt je grond misschien nog wel delen met een vriend, maar hoeveel mensen kun jij huisvesten en voeden? De beperkte omvang van je bezit sluit anderen uit. Ook hier is de link tussen Augustinus en de actuele discussie over aantallen op te nemen asielzoekers helder. 'Gastvrijheid in de directe ontmoeting met de ander is een vorm van luisteren. Gastvrijheid is ruimte maken voor de ander, luisteren met je hart.' ♦

Jurianne Kemmink, Ingrid van Neer-Bruggink en Ad Uijtdewilligen zijn betrokken bij het Augustijns Instituut.

Tip

Tip: Kijk op www.augustinus.nl en ga naar Augustine4U, daar is materiaal om over gastvrijheid te spreken met leerlingen van de bovenbouw.

Grensgangers in Bos en Lommer

Slechte beeldvorming over de inwoners van een gebied in Amsterdam-West leidde er toe dat kerk en buurt in beweging kwamen. "Het is hier geen hel", zeiden pastor en imam. Wel bleken de bewoners flink langs elkaar heen te leven.

Pastor Godian Ejiogu: "Je kwam hier niet zomaar binnen. Er bestonden diepe kloven. Een kloof van geloof, cultuur, taal, economie en status." De Protestantse Diaconie in Amsterdam nam het initiatief om vanuit de religieuze huizen in de wijk te handelen. Religie speelde een verbindende rol en kon deelname aan de samenleving juist bevorderen. Grensverkeer werd mogelijk. Ejiogu: "Dat ging niet zonder slag of stoot. Na intensief overleg hebben we een duurzame relatie opgebouwd." Dit leidde tot het Interreligieus Beraad Bos en Lommer (BLiB). "Wij betrachtten de nodige traagheid en zorgvuldigheid in het aftasten van de grenzen. Wij wilden geen geweld doen aan de taboes en heilige onderdelen van ieders bestaan. Na het winnen van vertrouwen, begrip en respect, kwam er over en weer openheid en acceptatie."

Verbinden en bevragen

De verschillende godshuizen en organisaties in de wijk zoals Milli Gorus Mevlana Moskee, House of Charity (Kolenkitkerk), De Heilige Drieëenheid - locatie De Boom, Moskee Badr en Scholen, Hilal Basak, Stg Yunus Emre, Augustanakerk, Jongerencentrum MGT, Yaa Ghaus - cultureel centrum en project Samenwonen-Samenleven Bos en Lommer organiseerden allerlei ontmoetingen waarbij hun achterban elkaar beter leerde kennen. Ejiogu: "In debat en in dialoog kunnen we kennismaken, maar elkaar leren kennen deden we vooral door ons met elkaar te verbinden. We trokken samen op. We werkten samen aan gemeenschappelijke idealen. Door samen te werken, kregen we vertrouwen in elkaar, zodat we ook elkaar konden bevragen. Vertrouwen dat nodig was om van elkaar te leren. Vertrouwen dat ons in staat stelde elkaar aan te vullen, te ondersteunen en - indien nodig - te bekritisieren."

Fotograaf: Gabriela Hengeveld

Vredesweek

De grondslagen en het bestaansrecht van het Interreligieus Beraad zijn de gedeelde tradities van gerechtigheid en barmhartigheid. Tradities die sterk geworteld zijn in de joodse, islamitische en christelijke traditie. In de Vredesweek stemden alle voorgangers in Bos & Lommer hun preken en gebeden op vrijdagmiddag in de moskee, op zaterdag in de sjoel en op zondag tijdens kerkdiensten op elkaar af. Ook maakten de voorgangers de teksten van de preken en gebeden in diverse talen beschikbaar voor de achterbannen van de deelnemende gebedshuizen. Het versterkte de sociale samenhang in de wijk. Er kwamen allerlei praktische initiatieven op, zoals het loket voor juridische hulp, bezoek aan gevangenen, opvangen van ex-gevangenen en helpen integreren in de samenleving en voedsel- en kledingbank. Ejiogu: "Samenwerken met de lokale politiek en beleid ontwikkelen voor alle bewoners, dat is wat we deden. Dat kon omdat mensen besloten over hun grens heen te stappen." ♦

Helma Maas werkt bij PAX

Interreligieuze dialoog

Ook elders in het land zijn veel platforms voor levensbeschouwelijke en interreligieuze samenwerking die vaak ook met de gemeentelijke overheden samenwerken. Rijk op www.vredesweek.nl om een idee te krijgen van de hoeveelheid initiatieven.

Uit de islamitische traditie

De grond onder onze voeten is één

Interreligieuze dialoog is geen verschijnsel van alleen recente datum. In de tijd van de Profeet Mohammed was er een christelijke koning die bescherming bood aan vervolgte moslims. Enis Odaci vertelt het verhaal van 'Amr en Negus.

Toen Mohammed voor het eerst openlijk in Mekka begon te preken, werden zijn vroegste volgelingen onderdrukt en vervolgd door de heersende machthebbers. De stamleiders zagen in Mohammed een directe bedreiging voor hun autoriteit. Nadat het geweld alleen maar toenam stelde Mohammed zijn volgelingen voor om Mekka te verlaten, de zee over te steken, en bescherming te zoeken in Abessinië, het huidige Ethiopië. Daar heerste een christelijke koning, genaamd Negus, die hen volgens Mohammed niet zou weigeren. Mohammed zelf liep niet direct gevaar, omdat hij onder bescherming stond van zijn oom, leider van een machtige stam in Mekka. Mohammed zei: "Als jullie naar Abessinië vertrekken is dat beter voor jullie, omdat het een vriendelijke omgeving is en de koning daar geen intolerantie toestaat. Blijf daar totdat God jullie verlicht van jullie last." Een kleine groep moslims nam de aanbeveling ter harte en verliet Mekka rond het jaar 615 na Christus om in Abessinië veiligheid te zoeken. Dit was de eerste migratie, hidjra, in de islam.

Gastvrijheid werkte alarmerend

De warme ontvangst door koning Negus alarmeerde de machthebbers in Mekka. Zij besloten een afvaardiging te sturen om de koning ervan te overtuigen de groep moslims aan hen uit te leveren. De vluchtelingen in Abessinië werden onaangenaam verrast door de aanwezigheid van de Mekkanen. De Mekkaanse delegatieleider heette 'Amr en hij bracht koning Negus waardevolle cadeaus om hem te verleiden de vluchtelingen uit te leveren. 'Amr hield vol dat de moslims in Mekka niet onderdrukt werden, maar dat ze misdaden hadden gepleegd en daarom gevlucht waren. De koning wilde echter ook het verhaal van de gevluchte moslims horen en sommeerde hun vertegenwoordiger Djaafar, Mohammeds neef, naar het paleis van de koning.

Godsdienst als excuus voor uitlevering

Djaafar voerde een memorabele verdediging ten overstaan van koning Negus en zijn vijand 'Amr. Toen de Mekkaanse 'Amr de discussie dreigde te verliezen, gebruikte hij een theologisch argument. Hij zei tegen koning Negus: "Deze moslims geloven niet in uw Heer. Zij zeggen dat God nooit drie kan zijn, maar één!" De koning eiste opheldering van de vluchteling Djaafar. En toen noemde Djaafar de namen van Bijbelse profeten die ook in de Koran voorkwamen. Hij vertelde over het wonder van Jezus die al in de wieg sprak tot zijn volk: "Ik ben een gezant van God en vrede met mij op de dag dat ik geboren ben, de dag dat ik zal sterven en de dag dat ik weer tot leven gewekt zal worden." De paasgedachte in het kort. De woorden die koning Negus toen sprak zijn tijdloos: "Het verschil tussen uw mensen en mijn mensen is niet groter dan de dikte van een lijn in dit zand." Ofwel, de grond onder onze voeten is één en wij zijn broeders. De gevluchte moslims mochten blijven in Abessinië. De koning zei tegen de stomgeslagen 'Amr: "Zelfs al geef je me een berg goud, dan nog zal ik deze mensen niet aan je uitleveren."

De les van Negus

Omdat de actuele discussie over vluchtelingen uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten uitgevochten lijkt te worden langs etnisch-religieuze lijnen, en omdat mensen steeds meer worden gereduceerd tot de gevaarlijke 'Ander', is het - indachtig de les van koning Negus - aan gelovige mensen om zich luider dan ooit uit te spreken. Onze tradities bieden voldoende aanknopingspunten en lessen om gezamenlijke wortels en gezamenlijke verhalen te vinden. ♦

Enis Odaci is islamdeskundige, voorzitter van Stichting Humanislam en zakelijk leider van Nieuw Wij.

Valdete İdrizi: 'Vrede sluit je met je vijanden'

In de Vredesweek collecteert PAX voor mensen die zich inzetten voor vrede. Een van hen is Valdete İdrizi uit Kosovo. Een inspirerende vrouw die over haar eigen grenzen durfde te gaan.

DWars door de stad Mitrovica in Kosovo loopt de Ibar-rivier. Een duidelijke grens, die de stad in tweeën splitst. Het grootste deel van de bevolking in de stad is Albanees, maar er wonen ook veel Serven. Twintig jaar geleden woedde er een oorlog en ook nu is er nog gewelddadig conflict tussen de beide groepen. De mensen leven van elkaar gescheiden door de rivier, die zo letterlijk een grens vormt tussen noord en zuid, tussen Serven en Albanezen. De centrale 'Nieuwe Brug' wordt permanent bewaakt door een aantal leger- en politievoertuigen uit binnen- en buitenland. Je steekt niet zomaar over en de brug is daarmee een symbool geworden van het nog steeds aanwezige wederzijdse onbegrip in Kosovo.

Geduld om te luisteren

De Albanees-Kosovaarse Valdete İdrizi steekt wél de brug over. Zij gelooft in een andere toekomst. "Mijn Mitrovica is nog altijd een verdeelde stad en dat moet veranderen," zegt ze vol overtuiging. Ondanks veel tegenwerking, bracht Valdete de moed op contact te zoeken met haar voormalige vijanden. Daarvoor moest ze eerst een grens in zichzelf oversteken: "In het begin was ik vol woede. De wonden waren te diep. Toen de oorlog uitbrak, kwamen gemaskerde mannen onze flat in Noord-Mitrovica binnen. Net ervoor waren er andere Albanezen vermoord. De mannen, vermoedelijk burens van ons, verjaagden ons uit de flat. We vluchtten weg zonder iets mee te nemen, zelfs geen eten of drinken. Later moesten we in een lange colonne honderden kilometers naar het zuiden lopen. We liepen langs Servische soldaten die ons haatten. Na de oorlog ben ik op een dag teruggegaan, gewoon over de brug. Mijn oude buurvrouw riep dat ik weg moest gaan en ik werd in elkaar geslagen. Tijdens een eerste dialoogavond met Serviërs en Albanezen ontdekte ik, dat ik niet de enige was met zo'n ervaring met de oude burens. Er was een Servisch meisje dat precies hetzelfde had meegemaakt met haar burens. Dat motiveerde om meer in detail te praten, ik had het geduld om te luisteren. En door te luisteren verander je. Vrede sluit je niet met je vrienden, maar met je vijanden."

PAX en CBM

In 2001, vlak na de Kosovaarse oorlog, richtte Valdete samen met PAX de organisatie Community Building Mitrovica (CBM) op. Deze organisatie zet zich in om ontmoeting mogelijk te maken tussen Servische en Albanese Kosovaren. De organisatie biedt hulp aan vluchtelingen en minderheden, verzorgt trainingen zodat jonge mensen een onderneming op kunnen zetten en geeft scholing. Daarnaast is CBM onmisbaar in de samenwerking tussen de lokale overheden in Noord- en Zuid-Mitrovica en omringende gemeenten.

Inmiddels is Valdete directeur van CiviKos, een netwerk van maatschappelijke organisaties in Kosovo. Ze zegt: "Ik ben nog steeds erg trots op wat een organisatie als CBM heeft bereikt. Een goed team zet het werk voort en via CiviKos draag ik daar ook mijn steentje nog aan bij. Over de toekomst ben ik optimistisch, vrede is een kwestie van lange adem." ♦

Helma Maas

Tip

TIP: Organiseer een collecte en bestel collectefolders waarin Valdete's verhaal ook staat. Een gift overmaken kan ook rechtstreeks op IBAN NL03 TRIO 039 051 5000 t.n.v. PAX in Utrecht.

Fotograaf: Marjolein van Rotterdam

Liefde, verdraagzaamheid en kracht

De Syrische muzikant Maisa Alhafez trotseert al jarenlang de grenzen die haar opgelegd worden. Haar wapen? Muziek en verdraagzaamheid. Na haar vlucht uit Syrië in 2013 heeft Maisa niet alleen muziektherapie aangeboden aan slachtoffers van het geweld, maar ook een succesvol koor opgezet in İstanbul, met liedjes en muzikanten uit alle delen van de wereld. Nu is Maisa al bijna twee jaar in Nederland en vertelt zij ons alles over de uitdagingen en successen van verbinden over grenzen.

Maisa: "Muziek is altijd al belangrijk voor me geweest, maar pas toen ik uit Syrië was gevlucht, besepte ik wat een krachtig middel muziek is. In Syrië had ik mijn eigen muziekschool, waar ik in de avonden muziekles gaf. Overdag was ik echter bankier. Ik merkte dat het in andere landen makkelijker was om te verbinden via muziek." Na een jaar lang muziektherapie gegeven te hebben aan kinderen in Libanon, is Maisa naar Istanbul verhuisd om daar haar Harmony Music Atelier weer op te zetten. Hier kon ze doorgaan met het geven van muziektherapie en workshops aan kinderen, kleuters, tieners, vluchtelingen en ouderen. De multiculturele sfeer van Istanbul raakte Maisa enorm en motiveerde haar om een manier te vinden om al deze mensen meer te verbinden.

Zingend voelen we ons één

Maisa moest de nodige weerstand overwinnen. Turkije vangt vier miljoen Syrische vluchtelingen op. Veel mensen in Turkije staan wantrouwend tegenover vluchtelingen. Maisa: "Ik geloof in de kracht van muziek. Het overstijgt landsgrenzen en is de best manier om te integreren. Daarom richtte ik het Mosaic koor op. Iedereen met passie voor zingen deed mee. Het maakte niet uit of je Turks of vluchteling was. Mensen met verschillende geloven en nationaliteiten zongen in het Arabisch, Turks, Koerdisch, Perzisch, Engels, Armeens en zelfs in het Nederlands over liefde en vrede. Wanneer iedereen zij aan zij op het podium staat, zingend in alle talen van de wereld, voelen wij ons één. We zijn allemaal mensen en we willen hetzelfde bereiken. Dat geeft enorm veel kracht."

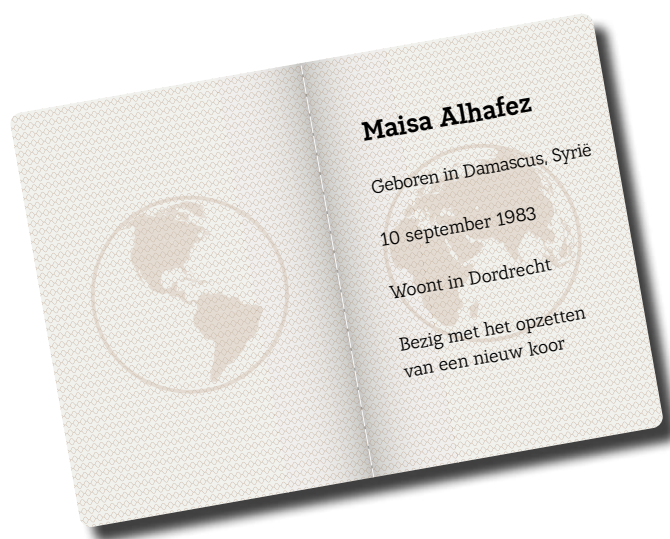
Fotograaf: David Mayer

Nieuwe start in Nederland

Het koor kreeg uitnodigingen om te zingen voor de VN en in Geneve. Helaas kregen niet alle koorleden een visum, maar het koor was nationaal en internationaal een enorm succes. Maisa: "Ondanks de negatieve reactie aan het begin waren we er toch in geslaagd om de vooroordelen te overstijgen. Om een boodschap van liefde, verdraagzaamheid en kracht te verspreiden."

Nadat Maisa naar Nederland was vertrokken viel het koor uiteen in kleinere groepjes. Maisa heeft in Nederland een nieuw koor opgericht, met de bedoeling om verschillende groepen in Nederland te verbinden. Met deze groep zal Maisa door blijven gaan om haar boodschap van muziek, liefde en vrede te verspreiden. ♦

Willemijn Born is stagiair bij PAX en begeleidt gastsprekers van het Verhaal van een Vluchteling. Dit project kan PAX, samen met Critical Mass, uitvoeren dankzij een extra bijdrage van de Postcode Loterij.

Fotograaf: Eda Elif Tibet

Genesis 28:13-14

Zegen in het land voor het Joodse én Palestijnse volk?

De Bijbel biedt geen politieke oplossingen, maar kan wel nieuwe perspectieven openen. Bram Grandia gaat op zoek naar de betekenis van de zegen die Jakob krijgt in zijn beroemde droom over de ladder die tot in de hemel reikt.

De Nieuwe Bijbelvertaling geeft deze vertaling van Genesis 28:13-14:

“Ook zag hij de HEER bij zich staan, die zei: ‘Ik ben de HEER, de God van je voorvader Abraham en de God van Isaak. Het land waarop je nu ligt te slapen zal ik aan jou en je nakomelingen geven. Je zult zo veel nakomelingen krijgen als er stof op de aarde is; je gebied zal zich uitbreiden naar het westen en het oosten, naar het noorden en het zuiden. Alle volken op aarde zullen wensen zo gezegend te worden als jij en je nakomelingen.’”

De Willibrordvertaling heeft een net iets andere weergave van dat laatste zinnenstuk: *“Door u en uw nakomelingen zal zegen komen over alle geslachten van de aarde.”* In deze weergave wordt de ontvangen zegen doorgegeven aan de volkeren. Dat klinkt mij anders in de oren dan dat volkeren wensen net zo te worden gezegend als de afstammelingen van Jakob. In de Willibrordvertaling zullen alle geslachten, gezinnen, families door Jakob gezegend worden. Het klinkt als een belofte en een opdracht: Wees tot zegen.

Ik loop rond op de Westoever van de Jordaan. Judea-Samaria in de ogen van veel Israëli's, Palestina in de ogen van de Palestijnen. Deze oever wordt grotendeels omsloten door de Israëli'sche afscheidingsmuur. De muur scheidt niet alleen volkeren van elkaar. Hij leidt ook tot verschillende manieren van Bijbel lezen. Dat God Groot-Israël inclusief de bezette gebieden aan het Joodse volk beloofd heeft, staat vast bij velen, inclusief de beweging 'Christenen voor Israël'. Die zekerheid leidt tot onzekerheid en onveiligheid bij veel Palestijnen. Ik denk aan hen die van generatie op generatie wonen op eigen grond of – zoals de Bedoeïenen – zwerven in eigen land en nu van hun grond verdreven worden of zich verplicht moeten vestigen en afstand nemen van hun zwervend bestaan. Dit alles op grond van een goddelijke belofte aan Jakob. God wil het zó en niet anders.

Eerder dit jaar verscheen het boek van de Palestijnse theoloog Yohanna Katanacho 'Het land van Christus. Een Palestijnse theologie van het Beloofde land'. Daarin opgenomen ook een nieuwe vertaling van het Palestijnse Kairos-document, dat tien jaar gelden verscheen: 'Uur van de waarheid. Een woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse lijden'. In het tweede hoofdstuk van dit document gaat het ook over land, volk en roeping. Ik citeer: "God zond de aartsvaders, de profeten en apostelen naar dit land, zodat zij een *universele boodschap voor alle mensen*

Yohanna Katanacho. Het land van Christus.

Een Palestijnse theologie van het beloofde land.

Inclusief het kairos-document Uur van de Waarheid. Boekencentrum 2019.

Vertaling: Hans Baart, Bram Grandia en Willemien Reuning.

zouden brengen, *die de hele kosmos omvat*. Vandaag leven wij in dit land met drie godsdiensten: jodendom, christendom en islam. Ons land is Gods land, net als alle andere landen in de wereld. Het is heilig voor zover God er aanwezig is, want alleen God is heilig en alleen God heiligt het. Het is de plicht van ons die het land bewonen om de wil van God voor dit land te respecteren. Het is onze plicht het te bevrijden van onrecht en oorlog. Het is Gods land en daarom moet het een land zijn van verzoening, vrede en liefde. Dat is echt mogelijk. God heeft ons hier geplaatst als twee volken en God geeft ons het vermogen om samen te leven en zo gerechtigheid en vrede te verwezenlijken. Als we het willen, kunnen we er werkelijk Gods land van maken: 'Van de Heer is de aarde, en alles wat daar leeft, de wereld en die daarin wonen' (Ps.24:1)."

Wat mij raakt in deze kairostheologie is dat de Palestijnse kerken zich geplaatst zien als één van de twee volkeren in één land. Dat vraagt om grensoverschrijdende theologie en om grensoverschrijdend geloven. Dat vraagt om onze 'onopgeefbare' verbondenheid met twee volkeren die binnen en buiten de grenzen van Israël samenleven. Het gaat in dit alles om Gods zegen. Daarbij gaat het om God, het Joodse volk én het Palestijnse volk. Alleen binnen die driehoek is Gods zegen te vinden. ♦

Bram Grandia is lid van de theologische werkgroep van Kerk en Vrede en bestuurslid van de Stichting Vrienden van The Tent of Nations in Bethlehem.

PAX: Wederzijdse erkenning basis voor duurzame oplossing

Voor de Palestijnse theoloog Yohanna Katanacho zijn in Christus alle grenzen opgeheven en dit maakt samenleven van mensen op basis van gelijkwaardigheid met heel verschillende achtergronden mogelijk. Katanacho woont en werkt in Israël. Zijn denken is bevrijdend voor Palestijnse christenen in een situatie van discriminatie en bezetting. Joden zullen zich afvragen of deze christelijke benadering de eigenheid van de Joodse verbondenheid met het land voldoende erkent. Hoe ingewikkeld ook, dit historische en theologische gesprek over land en grenzen is van groot belang. Bij het Israëlijsch-Palestijnse conflict gaat het over meer dan de eerlijke verdeling van grondgebied tussen twee staten. Pas als partijen wederzijds hun

verbondenheid met het land erkennen, is een duurzame politieke oplossing voor het conflict mogelijk. Hoe die oplossing er ook uit zal zien, essentieel is dat de rechten van alle betrokkenen ten volle gerespecteerd zullen worden, inclusief het recht op zelfbeschikking van Joden en Palestijnen.

De eerste stap is een einde aan de bezetting van de Westelijke Jordaanoever, de Gazastrook en de Golan Hoogvlakte. Samen met Palestijnse en Israëlijsche partners blijft PAX zich daarvoor inzetten. PAX geeft geen steun aan de oproep van bijvoorbeeld het Kairos-document tot een boycot, maar vraagt overheden en bedrijven niet te investeren in de Israëlijsche nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever die volgens internationaal recht illegaal zijn. ♦

Amos, dissonante profeet in Gods naam.

'Lieve vrede' verbindt niet.

De profeet Amos (rond 750 v. C.) neemt de vadsige elite van zijn tijd op de korrel.

Ik blader door zijn kleine geschrift. Wat een taal in hoofdstuk 6. Amos protesteert tegen alle zorgeloosheid: Hoe kun je zo zuipen en feesten terwijl de wereld om je heen vergaat? Hij ziet zijn geliefde land kapot gaan door de enorme tegenstelling tussen rijk en arm. Hij wijst op de scheuren in de samenleving. Hij ziet geen samenleving meer. Hij ziet een naast-elkaar-leving, een tegenover-elkaar-leving. In de Naam van God, die staat voor gerechtigheid, roept Amos zowel in tienstammenrijk Israël als in tweestammenrijk Juda de leiding tot de orde. Hij schetst de corruptie, hij ziet hoe de armsten bedrogen worden. Waar dat gebeurt, valt een land uit elkaar.

Je zou het niet zeggen, maar toch gaat het deze bewogen profeet om verbinding. Hij schreeuwt om zijn hoorders weer te verbinden aan de woorden van de Barmhartige die draaien om gerechtigheid en vrede. Hij kondigt de dag aan dat het verrotte regime in elkaar zal storten, dat het volk Israël in ballingschap zal worden weggevoerd. Het zijn donderpreken. Revolutionaire taal zegt de een, de beuk er in.

Een aartsconservatief, die Amos, zegt een ander. Hij gaat niet met zijn moderne tijd mee. Een ziener, wil ik hem noemen.

Ik lees in de krant dat de biodiversiteit in onze wereld sterk afneemt. Zijn er geen nieuwe Amossen nodig? Zijn ze er al niet? Worden ze niet weggezet als doemdenkers, rustverstoorders, als mensen die de onderlinge vrede in onze wereld bedreigen? Laat Amos in de vredesweek de profeet zijn die alle zorgeloosheid en zelfgenoegzaamheid ondergraaft. Een profeet die ook het geloof van 'God met ons' als vanzelfsprekendheid onderuithaalt. God is geen garant van corrupte machthebbers. God ziet hun daden niet door de vingers, maar brengt ze aan het licht. Profetie is als goede onderzoeks- journalistiek. Ter wille van een rechtvaardige samenleving het onrecht aan het licht brengen. De God van Amos is een krachtige tegenstem. Amos geeft die stem door als een krachtige dissonant ter wille van rechtvaardige vrede. ♦

Bram Grandia

Midden in een gepolariseerd conflict de vrede vinden

Het verhaal van Natascha

Natascha van Weezel verbindt mensen. Dat heeft ze niet van een vreemde. Van haar opa en haar ouders kreeg zij haar journalistieke openheid. Haar geduldig empathisch vermogen drijft haar tot dialoog. Onderstaande is een geredigeerd fragment uit een serie Vrijheidscolleges die zij dit jaar hield.

Als twee extreme kanten boos op je zijn, doe je het precies goed

In de zomer van 2014 brak de Derde Gaza-Oorlog uit. De spanningen sloegen over naar Nederland. Op televisie noemde ik mezelf een 'kritisch zionist', want kritisch op de regering van Israël, maar wel voor het bestaansrecht van de staat, en zei ik dat ik het hartverscheurend vond dat er zoveel burgerdoden in Gaza vielen.

Meteen na afloop werd ik uitgescholden voor vuile fascist, omdat ik mezelf 'zionist' had genoemd. Op Facebook regende het reacties van joodse vrienden die ik diep had teleurgesteld, omdat ik volgens hen de kant van de Palestijnen had gekozen. Ze noemden me landverrader, nestbevuiler of zelf-hatende jood. Toen in 2015 de gemeente Amstelveen een noodopvanglocatie wilde openen voor vluchtelingen

uit Irak en Syrië werd er vanuit joodse hoek moord en brand geschreeuwd: "Vluchtelingen in een overwegend joodse wijk onderbrengen is vragen om antisemitisme en problemen." Ik was woedend op deze reactie. Massa's vluchtelingen te voet door Europa deden mij voortdurend denken aan de tocht van mijn eigen Joodse grootouders, die in 1942 naar Zwitserland vluchtten. Wat als zij niet waren opgevangen? Hoe was het dan met hen afgelopen? En met mij? Ik had dan waarschijnlijk zelf niet eens bestaan. Waarom vergaten de mensen die nu zo hard schreeuwden hun eigen geschiedenis?

Weer werd ik hierom tijdenlang bedreigd. Ik voelde me eenzaam en bang, raakte mijn onbevangenheid kwijt. Moest ik voorlopig mijn mond houden? Was het niet beter dat ik mijn excuses aanbod aan de joodse gemeenschap en me weer volledig achter hen schaarde? Dat wilde ik

Natascha in Ramallah met de Palestijnse chauffeur Tahir

helemaal niet, want ik stond nog steeds achter mijn eigen mening. Mezelf verloochenen leek weliswaar makkelijker, alleen wie schoot daar iets mee op? Het was mijn vader, Max van Weezel, die me op dat moment een les bijbracht die mijn leven voor altijd heeft veranderd: 'als twee extreme kanten boos op je zijn, doe je het precies goed.'

Knuffelen en slappe kopjes thee

Er brak een nieuwe periode aan in mijn leven. Ik stortte me in de wereld van de dialoog, een stoffig woord wat vooral geassocieerd wordt met elkaar knuffelen, slappe kopjes theedrinken en kampvuren waar hand in hand 'Kumbaya My Lord' wordt gezongen. Niets bleek minder waar.

Ik raakte betrokken bij Leer Je Buren Kennen waarbij ROC studenten leskrijgen over het Jodendom. Af en toe weigerden leerlingen te luisteren tijdens de lessen, omdat ze joden 'haatten'. "Waarom haat je joden?" vroeg ik op zulke momenten, terwijl ik mijn stem in bedwang probeerde te houden. "Omdat jullie IS zijn". De eerste keer dat een

leerling dit tegen me zei was ik zo verbaasd dat ik hem keihard uitlachte. Daar schrok hij zichtbaar van, dus ik vroeg door. "Iedereen zegt dat IS uit moslims bestaat, maar ik ben ook moslim en ik vind het helemaal niet goed om anderen te vermoorden. Alleen kijkt iedereen mij erop aan en ik merk dat mensen bang voor me zijn omdat ik moslim ben, dat doet pijn. Dus denk ik dat joden IS hebben opgericht om ons in een slecht daglicht te plaatsen." De woorden sneden door mijn ziel. Ik begreep zijn aversie tegen vooroordelen zo goed, juist omdat ik er ook vaak mee te maken krijg. Dus vertrouwde ik de leerling toe dat ik helemaal niet dacht dat hij bij IS zat, maar dat ik het niet leuk vond dat hij mij van hetzelfde verdacht als wat hem nou juist zoveel pijn deed. Dat begreep hij. Eigenlijk had hij nog nooit eerder een jood ontmoet en moest hij nu toegeven dat ik minder 'monsterachtig' was dan hij van tevoren had gedacht. ♦

Natascha van Weezel Nederlands auteur en filmmaker.

Zij is te boeken voor lezingen via www.deschrijverscentrale.nl

Vredesweek 2019 Activiteitentips

Laat je inspireren door onze Activiteitenbank

Wil je met een educatieve werkvorm voor kinderen of jongeren aan de slag, of organiseer je liever een zinnige culturele activiteit?

Op www.vredesweek.nl/tips-inspiratie vind je verschillende ideeën hiervoor!

Vredesvluchten

De duif is een symbool van hoop en vrede. Ken je iemand die zich inzet voor een ander en wil je deze persoon laten zien dat je dat waardeert? Stuur dan een vredesduif. Dit kan met een houten duifje uit Bethlehem of online via www.vredesvluchten.nl.

Organiseer je eigen Walk of Peace

De Walk of Peace staat voor mooie ontmoetingen en zelfs duurzame verbindingen tussen verschillende religieuze en seculiere groepen. Wat zou het mooi zijn als er dit jaar op zoveel mogelijk plekken in ons land een Walk of Peace georganiseerd wordt. Interesse om mee te doen met een eigen Walk of Peace? Stuur een bericht naar info@paxforpeace.nl o.v.v. Walk of Peace of kijk op www.vredesweek.nl voor meer informatie.

Bestel materialen

Bestel via winkel & downloads op www.vredesweek.nl collectefolders, posters en vredeskranten. Sommige producten zijn nu beschikbaar, andere pas aan het begin van september. De leverdatum staat vermeld.

Nodig een spreker van PAX uit

Ook deze Vredesweek komen medewerkers van PAX graag vertellen over hun werk. Gedreven en ervaren mensen die de lokale situatie in de verschillende conflictgebieden waar PAX actief is als geen ander kennen. Kijk op www.vredesweek.nl/sprekersbank

Collecte in de Vredesweek

PAX kan zich mede dankzij de collectes die je in de Vredesweek houdt, blijven inzetten voor vrede in binnen- en buitenland. Je kan de opbrengst overmaken op **NL 03 TRJO 03905150 00** t.n.v. PAX te Utrecht, o.v.v. Vredesweekcollecte en de naam van jouw parochie/gemeente. Door jouw steun kunnen we samen werken aan vrede. Hartelijk dank!

Sluit je aan als Ambassade van Vrede

Geloof jij in een solidaire en menswaardige samenleving en wil je daar een steentje aan bijdragen? Organiseer samen met bijvoorbeeld je buurthuis, kerk of vereniging een activiteit in de Vredesweek, en meld je aan als Ambassade van Vrede. Je maakt dan deel uit van een landelijk netwerk van betrokken mensen die zich inzetten voor een wereld zonder geweld en onrecht. PAX biedt je dan diverse vormen van ondersteuning en inspiratie aan.

Lees meer op www.vredesweek.nl/ambassades of neem contact op via vredesweek@paxforpeace.nl.

